

İçindekiler

Önsöz • 9

NECATİGİL'E MEKTUPLAR

- Abdülkadir Budak • 13
Adalet Ağaoğlu • 16
Adnan Binyazar • 19
Afşar Timuçin • 20
Ahmet Tevfik Küflü • 21
Ali Püsküllüoğlu • 24
Asım Bezirci • 27
Attilâ İlhan • 30
Burhan Arpad • 36
Celal Sılay • 37
Cemal Süreya • 39
Demirtaş Ceyhun • 44
Doğan Hızlan • 45
Edip Cansever • 49
Enis Batur • 50
Eray Canberk • 52
Erdal Öz • 53
Ergin Sander • 58
Fahir İz • 63
Fazıl Hüsnü Dağlarca • 65
Fethi Naci • 66
Fikret Demirağ • 68
Fikret Ürgüp • 71
Füsun Altıok (Akathı) • 73
Gülten Akın • 74
Gürol Sözen • 80

- Hasan Âli Yücel • 83
Hidayet Karakuş • 84
Hilmi Yavuz • 85
Hüsamettin Bozok • 88
Hüseyin Cöntürk • 92
İlhan Berk • 95
Kemal Bilbaşar • 103
Leylâ Erbil • 107
Lütfi Özkök • 108
Mehmet Çınarlı • 115
Memet Fuat • 118
Mehmet Kaplan • 122
Mehmet Seyda • 126
Melahat Özgü • 128
Metin And • 132
Metin Demirtaş • 134
Metin Eloğlu • 140
Muhsin Ertuğrul • 143
Mustafa Şerif Onaran • 144
Muzaffer Tayyip Uslu • 146
Muzaffer Uyguner • 149
Mübeccel İzmirli • 151
Nahit Ulvi Akgün • 155
Naim Tirali • 159
Necati Cumalı • 162
Necati Zekeriya • 164
Nedim Gürsel • 168
Nermi Uygur • 170
Nermin Menemencioğlu • 172
Nezihe Meriç • 175
Oktay Rifat • 176
Orhan Hançerlioğlu • 178
Orhan Şaik Gökyay • 180
Özdemir İnce • 182

Özdemir Nutku • 185
Rauf Mutluay • 187
Rüştü Onur • 189
Sabahattin Batur • 190
Sabit Kemal Bayıldiran • 193
Salâh Birsell • 202
Samim Kocagöz • 228
Selim İleri • 232
Sennur Sezer • 235
Sevgi Sabuncu (Soysal) • 236
Sevinç Çokum • 237
Suut Kemal Yetkin • 240
Şakir Eczacıbaşı • 241
Şerif Hulusi • 242
Tahsin Saraç • 244
Talât Sait Halman • 247
Tarık Buğra • 250
Ümit Yaşar Oğuzcan • 251
Vedat Günyol • 252
Yaşar Nabi Nayır • 253
Yıldız Kenter • 257
Yusuf Atılgan • 258
Zeki Ömer Defne • 260
Zeyyat Selimoğlu • 262

NECATİGİL'DEN MEKTUPLAR

Ahmet Tevfik Küflü • 265
Ali Püsküllüoğlu • 268
Enis Batur • 270
Erdal Öz • 271
Fazıl Hüsnü Dağlarca • 275
Gülten Akın • 276
Hidayet Karakuş • 278
Kemal Bilbaşar • 279

8 Şiirinizin Tadına Geç Vardım

- Lütfi Özkök • 281
Memet Fuat • 283
Melâhat Özgü • 286
Metin Altıok • 291
Muhsin Ertuğrul • 292
Muzaffer Uyguner • 293
Nahit Ulvi Akgün • 295
Necati Cumalı • 296
Özdemir Nutku • 297
Sabit Kemal Bayıldırın • 299
Salâh Birsell • 303
Sevinç Çokum • 304
Suut Kemal Yetkin • 306

Dizin • 309

Önsöz

Necatigil'in mektuplar külliyyatına bu kitapla bir yenisi ekleniyor: *Şiirinizin Tadına Geç Vardım - Edebiyat ve Sanat Dünyasından Necatigil'e Mektuplar*.

Necatigil'in yazdığı mektuplardan derlenen ilk seçkiyi (*Mektuplar*, 1989/2001) karısıyla mektuplaşmaları izlemiş (*Serin Mavi*, 1999/2017), ardından yakın dostu Kâmuran Şipal'le (*Dar Bir Çember İçinde*, 2018) ve son olarak Alman ve Avusturyalı akademisyenlerle karşılıklı mektupları (*Tercümemi Nasıl Buldunuz?*, 2022) gün yüzüne çıkmıştı.

Edebiyat ve sanat dünyasından 84 ismin yer aldığı *Şiirinizin Tadına Geç Vardım*, 1940'lı yıllardan başlayarak Necatigil'in ölümüne dek kendisine yazılan mektupları kapsıyor. İş mektubu ya da tekrar niteliği taşıyan mektupların elenmesiyle bir araya gelen bu mektuplarda, Necatigil'in dostluklarının, kendinden önceki ve sonraki kuşaklarla ilişkilerinin yanı sıra dönemin edebiyatçıların birbirleriyle fikir alışverişlerini, çalışma düzenlerini ve alışkanlıklarını görmek de mümkün.

Necatigil'in bu isimlerden her biriyle farklı kesişme noktaları olduğu gibi yakınlıkları da farklı elbette. Kimi ilişkileri yalnızca işle sınırlı, kimileri yakın dostluk düzeyinde, kimilerinde ise –özellikle dönemin genç edebiyatçılarıyla– yol gösterici, yönlendirici. Örneğin gençlik yıllarında başlayan dostluklar arasından en çok Salâh Birsel'le mektuplaştığı göze çarpıyor. Dostluklarının yanı sıra Salâh Birsel'le ayrı kentlerde yaşıyor olmaları, *Morbacka* çevirisi gibi ortak çalışmalar, Tercüme Bürosu, Birsel'in çıkardığı dergiler, *Türk Dili* dergisi dönemi sürekli yazışmalarını gerektirmiş. Bir başka örnek yine başka kentlerde yaşayan ve görüşme imkânları kısıtlı olan İlhan Berk ile Gülten Akın. Yakın olduğu şairlerden Edip Cansever ve Oktay Rifat'la sıkça görüştükleri için mektuplaşmaları kısa haberleşmelerle sınırlı. Yayın dünyasından Ahmet Küflü, Hüsametdin Bozok, Memet Fuat, Ümit Yaşar Oğuzcan, Yaşar Nabi Nayır; dönemin genç edebiyatçılarından Abdülkadir Budak, Doğan Hızlan, Erdal Öz, Nedim Gürsel,

Selim İleri, Sevinç Çokum ya da öğrencilerinden Ergin Sander, Hilmi Yavuz, Sabit Kemal Bayıldırın yolunun kesiştiği isimlerden bazıları.

Hemen her mektubunda cevabı geciktirdiği için özürler dileyen Necatigil her ne kadar mektup yazmanın “az çok bir işkence, apayrı bir hava ve istek meselesi” olduğunu söyleyerek “mektup (ya da cevap) yazmalarda üşengecim çok” dese de, arşivde özenle sakladığı mektupların sayısına bakıldığında, mektuplaşmaya önem verdiği görülüyor. Ancak yazmak isteyip yazamadıkları da bir hayli olmalı ki, durumu şöyle izah ediyor: “Ama yazmamamın hatırlamamak anlamına gelmiyeceğini de teslim edersiniz sanırım. Bu gibi ihmaller bazan vefasızlıktan değil, iş-güç fazlalığından hiç değil, ölü çizgilerde yaşamaktan ileri gelir.”

Büyük ölçüde Necatigil arşivinden yararlanılarak yayına hazırlanan kitabın sonuna bulunabildiği kadarıyla Necatigil’in cevapları da eklendi, böylelikle bir bütünlük oluşturulmaya çalışıldı. *Mektuplar* seçkisinde yer alanlara ise referans vermekle yetinildi. Benzer şekilde daha önce başka kitaplarda yayımlanmış ya da ileride yayımlanacak olan mektuplar bu çalışmanın dışında bırakıldı (örneğin Kâmuran Şipal, Cahit Külebi, Cevdet Kudret, Oktay Akbal, Tahir Alangu ve Yüksel Pazarkaya’yla mektuplaşmalar).

Yakın dostu Yüksel Pazarkaya’ya yazdığı bir mektupta “Kopyesiz mektupları çağrışımlarla yazmak ne güzel!” diyen Necatigil, şöyle devam ediyordu sözlerine: “Böyle el yazması mektup yazmanın bir muhassenâtı da insanın sereserpe yazabilmesidir; kendinden mısralar döktürerek yazabilmesidir. Hele kâğıt ince olur da, daha ilk okunuştta yırtılıp atılabilecek hale gelirse.” Ne var ki kimi dostları el yazısı olduğu için Necatigil arşivinde kopyası bulunmayan mektupları yıllarca saklamışlar, sorduğumuzda hemen bize ulaştırdılar, sağ olsunlar.

Kitapta yer alan isimler alfabetik olarak sıralandı, kişiye has söyleyiş biçimleri ya da dönemin imlası olduğu gibi bırakıldı.

Nermin Menemencioğlu’nun bir mektubundan alıntıyla *Şiirinin Tadına Geç Vardım* adını verdiğimiz bu seçkinin gerek Necatigil’in gerek dönemin edebiyat dünyasına ışık tutmasını diliyoruz.

Ayşe Sarısayın
Serenad Demirhan

Heybeliada, 5 Ekim 2022

Necatigil'e Mektuplar

Abdülkadir Budak

28 Ocak 1978

PK 237 Kayseri

Sayın Hocam,
22/23 Ocak 1978 tarihli mektubunuzu aldım.¹
Her dönemde, şiirlerime kılavuzluk eden bir ozanın beğenisini kazanmak beni mutlu etti.
Geçti İlyaz Denemesi'ndeki çizgimi sürdürmeye çalışacağım.
Hakimiyet Sanat'ın 14. sayısını (Mart, 1977) gönderiyorum.²
İkinci cildi hazırlandığında size de iletmekten gurur duyacağım.
Selâmlar, saygılar.

Abdülkadir Budak

3 Haziran 1978

PK 237 Kayseri

Sayın Hocam,
Hakimiyet Sanat'ı yeniden çıkarmak için çalışmalara başladık. Kayseri'nin bir yazın dergisine gereksinme duyduğu gün gibi ortada. Gerek yerel sanatçılar ve gerekse aydınlar bizi bir dergi çıkarmamız konusunda uyardılar, yardımcı olacakları konusunda söz verdiler. Biz de *Hakimiyet Sanat*'ı Temmuz ayında yazın piyasasına sürmek ereğiyle çalışmalarımızı yoğunlaştırdık.

1 Necatigil'in Budak'a yazdığı ve "... Şiirlerinizi seviyorum, bırakmayın, sürdürün!" dediği bu mektup 22/23 Ocak 1978 tarihlidir, bkz. *Mektuplar*, YKY, 2001.

2 Abdülkadir Budak, Kayseri'de Mehmet Çağlıkasap ve birkaç arkadaşıyla birlikte önce *Ozanca*, o kapanınca da *Hakimiyet Sanat* adlarında iki edebiyat dergisi çıkarmıştı.

İstedik ki, yeni dönemin ilk sayısında sizin de bir şiiriniz yahut bir yazınız olsun. Dergimize önemi büyük olan katkıda bulunmuş olursunuz. Tanınmış ozanlarımızın desteğine gereksinmemiz var. Zaman bulursanız Temmuz sayısına yetişecek şekilde bir ürününüzü göndermenizi isteriz.

Dergi için önerileriniz de olursa ayrıca seviniriz.

Sıhhatli, başarılı bir yaşam diler, saygılar sunarız.

Yazı Kurulu Adına
Abdülkadir Budak

25.10.1978, Kayseri

Sayın Hocam;

Beyler bana bir kez daha, şiirinin ardına düşüp şiiri aradığım şairi getirdi. Hem de layık olmadığım bir iltifatla geldi benim has şairim. "Benden ayrı yanın yok" diyerek. Sevincimi anlatabilir miyim? Sanmıyorum.

Uzun süre baş ucu kitaplarımdan biri olacak *Beyler*. İlginize, zahmetinize teşekkür ederim.

Saygılarımla.

Abdülkadir Budak

13 Kasım 1979, Kayseri

Sayın Hocam,

Hastahanede yatacak denli rahatsız olduğunuzu, sayın Oktay Akbal'ın yazısından³ büyük bir üzüntüyle öğrenmiş bulunuyorum. Geçmiş olsun. Acil şifalar dilerim.

Basım tarihine Ocak 1980 dediğim, ama umduğumdan çok daha kısa sürede teslim aldığım ikinci kitabım *Şimdi Yaz*'ı size göndermeden edemeyeceğim. Postalama işlemine yılbaşında başlayacağım bu kitabın çıktığı aramızda kalsın. Bir şaire hasta yatağında (inşallah kalkmışsınızdır) en çok lazım olacakların başında gelir sanırım, yeni şiirler, yeni şiir kitapları. Şiir, hep acılarımızı dindirmek, kanayan bir yerlerimizi gizlemek için ısrarla sürdürdüğümüz bir teselli ve avunma kaynağı değil mi? Öyleyse, en iyisi yine hasta yatağında da şiir okumak, şiir düşünmek.

Erdal Öz'den, *Bir Gül Çocuk* adını taşıyacak yapıtımın Arkadaş Yayınları arasında çıkacağına ilişkin bir mektup aldım geçenlerde. Bu ara, onun sevincini yaşıyordum ki, sizin rahatsızlığınızı öğrenmek son derece üzdü beni. Sağlığınızın iyiye gittiğini öğrenebilmem konusunda yazacağınız iki satırlık mektup çok mutlu edecek beni.

Geçmiş olsun dileklerimi yineler, ellerinizden saygıyla öperim.

Abdülkadir Budak

3 Oktay Akbal'ın bu yazısı 12 Kasım 1979 tarihinde *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanmıştı.

Adalet Ağaoğlu

8 Haziran 1976
Cevap, 30 Haziran¹

Sayın Behçet Necatigil,

Sizi, şimdiye dek açıklamayı hep ihmal ettiğim bir nokta üstünde bilgi vermek için rahatsız ediyorum. Büyük emek ve titizlikle hazırladığınız, yalnız okullara değil, edebiyat eleştirmenlerine de hazır kolaylıklar sağlayan *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*'nün adımla ilgili bölümünde (... olan Ağaoğlu *The Readers Encyclopedia of World Drama*, New York, 1969 isimli tiyatro ansiklopedisinde, dünya tiyatro yazarları içinden seçilmiş, tek kadın tiyatro yazarı oldu) şeklinde anılmaktayım. Bu, elbette sizden gelen bir kusur değil. Adı geçen ansiklopedide yer aldığımı ve bütün dünyadan tek kadın oyun yazarı olarak yer aldığımı, ben de o günün gazetelerinden öğrenmiş, sevinmekle birlikte çok da şaşırılmıştım. Daha gazetede haberi okur okumaz bir anda kaç ad birden sıralanmıştı kafamda ve bunda bir yanlışlık olabileceğini düşünmüştüm. Aynı tarihlerde *Çatıdaki Çatlak / Sınırlarda* oyunlarımı kapsayan kitabım da Bilgi Yayınevince basılmaktaydı. O bilgiyi yayınevi olduğu gibi kapak arkasına aldı ve ben de, hemen o anda, durumu incelemek, aydınlanmak olanağım bulunmadığı için öylece kabullendim. Ama durmadan aklımı kurcaladı bu. Ansiklopediyi hazırlayan yayınevine mektup yazarak 1969 basımlı tiyatro ansiklopedisini getirttim. Yanılmamıştım. Adı geçen tiyatro ansiklopedisinde bütün dünyadan seçilen tek kadın oyun yazarı değildim. Adı aklıma gelen yazarlar da vardı. Belki salt benim resmimin fazladan yer alması, gazete haberlerindeki bu yanlışlığı doğurmanın nedeni olmuştu. Ben o ansiklopedide

¹ Necatigil'in cevabı için bkz. *Mektuplar*, YKY, 2001. Ayrıca mektubun üst köşesinde Necatigil'in eski yazıyla notu var: "Sözlüğün yeni baskısında o kısmın çıkarıldığı bildirildi."

bütün dünyadan değil, ülkemizden adı anılan tek kadın oyun yazarı olarak geçmekteyim.

Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü'nün her yeni baskısında eksiklikleri tamamladığınızı, yanlışları titizlikle düzelttiğinizi bilerek, ve belki salt ihmalden bugüne dek böyle bir yanlış düzeltmekte size yardımcı olamamanın üzüntüsü içindeyim. Geçen yıl, Sait Faik'i anma töreninde karşılaştığımızda da size ilkin bunu söylemek istemişim. Günün heyecanı ve yorgunluğu içinde yine unutup gitmişim. Hem titiz çalışmanıza gölge düşmesini önlemek, hem artık, edebiyatımızla sürekli ilgi içinde görünen Rauf Mutluay gibi bir eleştirmenin, ne zaman benden söz etse, sanki ilk duyururmuşçasına, adımı parantez içinde doğum yılımla bu ansiklopedide nasıl anıldığımı belirtmesinden usandığım için olacak (yazın alanımıza adımını ilk atan kişiler için bile kullanmadığı ya da pek sık kullanmadığı bir yöntemi usanmadan benim için uygulaması gerçekten şaşırtıcı, önemli olmasa da..) size bu uzun açıklamayı yapma gereğini duydum. Keşke o ansiklopedide nasıl anıldığımı daha derinden önemseyebilseydim, o zaman belki böylesi savsaklamazdım bu bilgiyi size ulaştırmayı. *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*'nün bundan sonraki basımında bu noktayı gerçeğe uygun biçimde düzelterek size kesin inanarak, değerli çalışmalarınızda başarılar diler, saygılarımı gönderirim.

Adalet Ağaoğlu

Ankara, 12 Aralık 1979

Sayın Behçet Necatigil,

Şiirleriniz, Türk yazımına verdiğiniz önem, ona büyük katkılarınız, çılgınsız, sessiz, onurlu yazarlık serüveniniz nedeniyle kişiliğinize her zaman hayranlık, saygı duydum. İç dünyamı biriyle paylaşmadan edemediğim her an şiirlerinizi, oyunlarınızı bu dünyanın en yakın dostu buldum. Rahatsız olduğunuzu Ankara'da, Oktay Akbal'ın bir yazısından öğrenince şiirlerinize koşar, onlara

sığınır gibi İstanbul'da, hastanede yanınıza koşmadan edememiştim.

Sedat Simavi Vakfı ödülü, Edebiyat dalında bana verildiği² gece de, kafam ve gönlüm hep ve her zamandan çok sizinle birlikteydi.

Sizi aramızda göremediğimiz içinse çok mutsuzlandım. Ama, bu ödülde Seçici Kurul üyesi bulunduğunuzdan, sonuçlar bana bildirilinceye dek habersizsem de, yazarlığıma sizin verdiğiniz değer, benim için ömrümün en büyük onuru olmuştur. (Rauf Bey [Mutluay] beni gerçekten sevindirmek istemiş olmalı, yemekte, bana verdiğiniz bu büyük onuru kulağıma fısıldadı...)

Ülkemin bugün içinde bulunduğu koşullarda beni asıl sevindirenin ne olduğunu size söylemeden edemedim.

Türk yazınına yeniden, yeniden değerli katkılarınız için bir an önce iyileşmenizi, Beşiktaş parkına her sabah inebilmenizi, akşam üstleri sevdiklerinizle sevdiğiniz köşelerde bir iki kadeh içebilmenizi, yaşamın derinliklerini damıta damıta bize ulaştırmanızı yürekten diler, size, değerli eşinize en derin saygılarımı gönderirim.

Sağlıklı yeni yıllar dilerim.

Adalet Aġaođlu

2 Aġaođlu bu ödülü *Bir Düğün Gecesi* romanıyla kazanmıştı. 1977 yılında oluşturulan Sedat Simavi Vakfı ödülleriinde üç yıl jüri üyeliği yapan Necatigil, 1979 yılında kanser teşhisiyle hastanede yattığı için toplantılara katılamayıp kararımı yazılı olarak göndermişti.